

FORSE DALING INKOMENS OP AKKERBOUWBEDRIJVEN*Ruud van der Meer*

De toename van de productie van de akkerbouwgewassen in 2004 heeft nadelige gevolgen voor het prijsniveau: over de hele linie zijn de opbrengstprijzen lager dan vorig jaar. Door de gemiddeld 20% lagere prijzen zijn de resultaten van de akkerbouwbedrijven in vergelijking met voorgaand jaar beduidend verslechterd. Alleen de zetmeelaardappelteilers ontkomen aan een inkomensdaling.

Aardappelen en uien

De aardappeloogst in de EU-15 is in 2004 fors groter dan vorig jaar. Ook in Nederland is dit het geval (tabel 1). De opbrengsten per hectare van zowel consumptieaardappelen als van zetmeelaardappelen liggen boven het niveau van 2003, respectievelijk tien en 14%. Dit jaar mocht 105% van het zetmeelquotum worden geleverd, omdat vorig jaar het quotum niet volledig werd benut. De opbrengsten van de zetmeelaardappelen zijn echter opnieuw onvoldoende om dat ook daadwerkelijk te doen. De productie van pootaardappelen per hectare is iets lager dan in 2003. Door onder andere de trage export is de vraag naar consumptie- en pootaardappelen beperkt. De prijzen zijn daardoor laag. De zaaiuienooft is erg groot door een forse toename van het areaal en een stijging van de opbrengst per hectare. Ook voor de uien verloopt de export nog maar moeizaam, waardoor het prijsniveau zeer laag is.

Suikerbieten en granen

De prijs van suikerbieten per ton is in 2004 ten opzichte van vorig jaar gedaald. De oorzaak hiervan is het iets lagere suikergehalte, toch is de gemiddelde suikerproductie per hectare ruim tien ton. Dit is maar een fractie onder de recordopbrengst van vorig jaar. Door een kleiner areaal en lagere suikerproductie per hectare is het aandeel C-suiker dit jaar lager. Het areaal granen steeg in 2004 licht (+1%). De reden hiervoor is onder meer het feit dat de braakverplichting werd verlaagd van 10 tot 5%. In Nederland is de graanproductie in 2004 dan ook groter dan ooit. Dit komt niet alleen door het toegenomen areaal, maar ook door een hogere fysieke opbrengst. De graanproductie steeg met 7% ten opzichte van vorig jaar. Het prijsniveau heeft wel te lijden onder de hoge opbrengsten: naar verwachting daalt de prijs ruim 2 euro per 100 kg.

Tabel 1 Fysieke opbrengsten (ton/ha) en opbrengstprijzen (euro per 100 kg) van enkele akkerbouwgewassen op akkerbouwbedrijven (incl. BTW).

	Fysieke opbrengst			Opbrengstprijs		
	2002	2003	2004 (r)	2002	2003	2004 (r)
Tarwe	9,3	9,7	10,1	11,17	13,86	11,65
Gerst	6,0	6,9	6,5	12,93	13,50	11,65
Consumptieaardappelen	46,4	43,9	48,3	7,27	12,08	5,50
Pootaardappelen	32,8	35,2	35,0	20,53	20,93	16,00
Zetmeelaardappelen a)	49,0	45,6	52,0	3,45	3,39	3,40
Suikerbieten b)	53,0	64,6	66,6	4,72	4,54	5,00
Zaaiuien	54,0	49,4	54,9	10,59	14,13	4,00

a) tonnage bij 400 gram onderwatergewicht, prijs exclusief inkomstenstoeslag; b) bietenprijs bij 16% suiker; r) raming.

Bron: CBS-oogstraming en Bedrijven-Informatienet van het LEI; bewerking LEI.

Opbrengsten-kostenverhouding, inkomen en besparingen

De kosten nemen over de hele linie toe. De totale kosten stijgen daardoor met 3%. De berekende rentekosten nemen sterker toe dan andere kostenposten vanwege de toegenomen bedrijfsomvang en de hogere reële rentestand. Ook de kosten voor zaaizaad en pootgoed nemen sterker toe. Door de stijging van de kosten en de sterke daling van de opbrengsten is de opbrengsten-kostenverhouding op de akkerbouwbedrijven sterk teruggelopen. De rentabiliteit daalt met negentien procentpunten tot 70% (tabel 2). Dit rentabiliteitsniveau is het laagste sinds jaren. Met de rentabiliteit gaat ook het gezinsinkomen omlaag. Dit jaar zal het gezinsinkomen naar verwachting uitkomen op ongeveer 8.000 euro, een forse daling ten opzichte van de ruim 40.000 euro van vorig jaar. Onder deze omstandigheden zal er op de akkerbouwbedrijven sprake zijn van ontsparingen van bijna 20.000 euro. Op de zetmeelaardappelbedrijven ziet de situatie er minder slecht uit. Deze bedrijven zijn voor hun inkomen grotendeels afhankelijk van zetmeelaardappelen en suikerbieten. De fysieke opbrengsten van de zetmeelaardappelen was hoger dan vorig jaar en door de EU-toeslagen is het prijsniveau van de aardappelen vrij stabiel. Ook de opbrengsten uit de suikerbietenteelt zijn redelijk stabiel. Dit resulteert in een rentabiliteit van gemiddeld 78%, een daling van 3% ten opzichte van vorig jaar. Het gezinsinkomen van de zetmeelbedrijven neemt licht toe, evenals de besparingen.

Tabel 2 *Bedrijfsresultaten en inkomen op akkerbouwbedrijven.*

	Alle bedrijven	Zetmeelaardappelbedrijven
Opbrengsten-kostenverhouding (%)		
2002	79	84
2003	89	81
2004 (r)	70	78
Gezinsinkomen uit bedrijf (euro)		
2002	13.400	15.400
2003	42.600	22.500
2004 (r)	8.500	23.000

r) raming.

Meer informatie:

Rapport 1.04.05 *Actuele ontwikkeling van bedrijfsresultaten en inkomens in 2004.*